

AB'NİN BİR ÇERÇEVE KARARINDA SOYKIRIMI İNKÂR SUÇU

(NEGATION OF THE CRIME OF GENOCIDE
IN AN EU FRAMEWORK DECISION)

Yaşar YAKIŞ

TBMM AB Uyum Komisyonu Başkanı
Dışişleri Eski Bakanı

Özet: Avrupa Birliği Konseyi tarafından 28 Kasım 2008 tarihinde kabul edilmiş olan “İrkçılığın ve Yabancı Düşmanlığının Bazı Biçimleri ve İfade Ediliş Tarzları ile Ceza Yasaları Yoluyla Mücadele için AB Çerçeve Kararı” kabul edilmiştir. Bu karar Türkiye’yi de yakından ilgilendirmektedir. Makalede alınan kararın içeriği incelenmekle birlikte asıl amaç Kararda soykırımın nasıl belirleneceği konusunda getirilmiş olan ölçütü irdelemektir.

Anahtar Kelimeler: AB Konseyi, AB Çerçeve Kararı, Soykırım Sözleşmesi

Abstract: The Council Framework Decision on “combating certain forms and expressions of racism and xenophobia by means of criminal law” was adopted on 28 November 2008 by the Council of the EU. This decision closely concerns Turkey. While the article examines the content of this decision, the real aim is to analyze the criteria put forth in the decision on how to determine genocide.

Key Words: Council of the EU, Council Framework Decision, Genocide Convention

1. Hukuki Arka Plan

Avrupa Birliği Konseyi 28 Kasım 2008 tarihinde Türkiye’yi yakından ilgilendiren ve ileride Türkiye-AB ilişkilerini olumsuz biçimde etkileyebilecek bir Çerçeve Kararı kabul etmiştir. Kararın tam başlığı “İrkçılığın ve Yabancı Düşmanlığının Bazı Biçimleri ve İfade Ediliş Tarzları ile Ceza Yasaları Yoluyla Mücadele için AB Çerçeve Kararı” (EU Framework Decision on Combating Certain Forms and Expressions of Racism and Xenophobia by Means of Criminal Law)’dır.¹ Böyle bir Çerçeve Kararı kabul edilmesi ihtiyacının ortaya çıkması, bazı AB üyesi ülkelerde görülen ırkçılık ve yabancı düşmanlığı belirtilerinin AB ülkelerini

¹ Çerçeve Kararının tam metnine şu link’ten ulaşılabilir:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32008F0913:EN:NOT>

rahatsız edecek boyutlara ulaştığını ve buna karşı bir önlem alınması ihtiyacının hissedilmeye başladığını göstermektedir.

Bu makalenin amacı AB'nin söz konusu Çerçeve Kararı'nı değil, bu kararda soykırımın nasıl belirleneceği konusunda getirilmiş olan ölçütü irdelemektir. Daha belirgin olmak gerekirse, soykırım olduğu ileri sürülen bir eylemin gerçekte de soykırım olup olmadığını tahkik etmeye yetkili makamın belirlenmesidir. Dolayısıyla bu makalede cevabı aranan soru, herhangi bir ülkenin veya AB gibi bir ülkeler grubunun, taraf oldukları uluslararası bir Sözleşmenin koyduğu kuralları bir yana bırakarak, söz konusu yetkili mahkemeyi belirlemeye kalkışmalarının uluslararası hukuka uygun olup olmadığıdır.

2. Birleşmiş Milletler Soykırım Sözleşmesi

Avrupa Birliği'nin bu konuda izlediği yöntemi bir değerlendirmeye tabi tutabilmek için, önce, AB üyesi ülkelerin vaktiyle taraf oldukları ve halen de taraf olmaya devam ettikleri bir sözleşmede bu konuda yer alan kuralların neler olduğuna bakmak gerekir.

Soykırım suçunun cezalandırılması konusu ilk kez 1948 yılında Birleşmiş Milletler Teşkilatı bünyesinde ele alınmış ve Cenevre'de Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi' (Soykırım Sözleşmesi) imzalanmıştır.² Soykırım konusunda en kapsamlı uluslararası metin bu sözleşmedir. Soykırım suçunun ne olduğu, hangi eylemlerin soykırım olarak nitelendirilebileceği, bu nitelemeyi yapmaya hangi makamların yetkili olacağı bu sözleşmede ayrıntılı biçimde düzenlenmektedir. Bu makalenin amacı Soykırım Sözleşmesi'ni incelemek olmadığı için, burada sadece, soykırım suçunun işlenmiş olup olmadığını belirlemeye yetkili olacak makamlarla alakalı Sözleşme hükümleri ele alınacaktır.

Bir eylemi soykırım olarak niteleme yetkisinin hangi makamlara ait olduğu, Soykırım Sözleşmesi'nin 6 ve 9. maddelerinde belirtilmiştir. Bu maddeler şöyledir:

***Madde 6:** Soykırım suçu ile veya 3. maddede zikredilen öteki suçlarla suçlanan şahıslar, soykırımın gerçekleştiği ülkenin yetkili mahkemesince veya uluslararası bir mahkemenin yargısını kabul eden taraf ülkeler için o mahkeme tarafından yarganırlar.³*

***Madde 9:** Sözleşmeye taraf ülkeler arasında, bir ülkenin soykırımdan yahut III. maddede belirtilen eylemlerden herhangi birinden sorumluluğu konusu da*

2 Sözleşmenin tam metnine şu link'ten ulaşılabilir: <http://www.un-documents.net/cppcg.htm>.

3 "Persons charged with genocide or any of the other acts enumerated in Article 3 shall be tried by a competent tribunal of the State in the territory of which the act was committed, or by such international penal tribunal as may have jurisdiction with respect to those Contracting Parties which shall have accepted its jurisdiction".

*dâhil olmak üzere, işbu Sözleşmenin yorumu, uygulanması veya icrası ile ilgili uyuşmazlıklar, bu uyuşmazlığa taraf olan ülkelerden herhangi biri tarafından Uluslararası Adalet Divanına sunulabilir.*⁴

Bu iki maddede yer alan hükümlere göre soykırım suçunun işlenmiş olup olmadığı hususunda karar vermeye ancak şu üç mahkemeden biri yetkilidir:

- a) *Soykırım suçunun işlenmiş olduğu ülkenin yetkili mahkemesi*
- b) *Bu konuda yargı yetkisine sahip uluslararası bir mahkeme yani usulüne uygun biçimde yetkilendirilmiş uluslararası bir ceza mahkemesi*
- c) *Anlaşmazlığa taraf ülkelerden herhangi birinin talep etmesi halinde (Lahey'deki) Uluslararası Adalet Divanı*

Nitekim geçmişte, soykırım davalarında izlenen yol da bu hükümler doğrultusunda olmuştur. İkinci dünya savaşında Yahudilere karşı soykırım suçu işleyen Alman Naziler yukarıda (a) maddesindeki tanıma uygun olarak Almanya'nın Nürnberg kentinde, Belçikalı Naziler Belçika'nın Mechelen (Malines) kentinde yargılanmışlardır.

Aynı şekilde Ruanda'da soykırım suçu işleyenler de yukarıda (b) maddesindeki tanıma uygun olarak sırf bu amaçla kurulmuş olup bazen Ruanda'da bazen Lahey'de faaliyet gösteren Ruanda Ceza mahkemesinde; Srebrenica'da soykırım suçunu işleyen Sırbistan yöneticileri de yukarıda (c) maddesinde belirtilen Uluslararası Adalet Divanı'nda yargılanmışlardır.

3. AB Çerçeve Kararı

3.1 Çerçeve Kararı Fikrinin AB İçindeki Evrimi

Avrupa Birliği bünyesinde ırkçılığın ve yabancı düşmanlığının cezalandırılması alanındaki çalışmalar AB Konseyi'nin 15 Temmuz 1996 tarihinde aldığı bir Ortak Eylem kararı⁵ ile somut bir çerçeveye oturtulmuştur. Konsey, bu kararla ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile savaşmak için üye devletlerin mümkün olduğu kadar birlikte hareket etmelerini ve bu konudaki mevzuatlarını ve eylemlerini uyumlaştırmalarını

4 "Disputes between the Contracting Parties relating to the interpretation, application or fulfilment of the present Convention, including those relating to the responsibility of a State for genocide or for any of the other acts enumerated in article III, shall be submitted to the International Court of Justice at the request of any of the parties to the dispute".

5 Bu karara "eur-lex.europa.eu ı EUROPA ıEUR-Lex Home" sitesinde "EU Council decision of 15/07/1996 on Joint Action on Racism and Xenophobia" başlığıyla ulaşılabilir.

öngörüyordu. Konseyin, cezalandırılmasını istediği eylemler arasında makalemizi ilgilendirenler karara şöyle yansımıştı:

Madde 1:

- b) *İnsanlığa karşı işlenmiş suçları ve insan hakları ihlallerini ırkçı veya yabancı düşmanlığını hedefleyen biçimde açıkça övmek.*
- c) *8 Nisan 1945 tarihli Londra Anlaşmasına Ek Uluslararası Askeri Mahkeme Kurulması Hakkındaki Şart'ın 6. maddesinde belirtilen suçları, bir grup insana karşı rengi, ırkı, dini, milliyeti veya etnik kökenine nefret veya aşağılama içerecek şekilde açıkça övmek.*

Yukarıdaki (b) paragrafında soykırım suçuna dolaylı olarak atıf yapılmaktadır. Çünkü soykırım, bu paragrafta söz konusu edilen insanlığa karşı işlenmiş suçlar kapsamına girmektedir. Ancak yine de soykırım kelimesinin ayrıca zikredilmesine o aşamada gerek görülmemiştir. Soykırımı inkâr suçunun, dolaylı da olsa, bu metnin kapsamında yer alması, yürütülen çalışmaların soykırımı inkâr suçunu da cezalandırma amacına yönelik olduğu kanısında değilim. O aşamada, soykırımın vukua gelip gelmediğini belirlemede ulusal mahkemeleri de yetkili kılmak amacına yönelik olabileceğine daha da az ihtimal vermek gerekir. Cezalandırılacak ırkçılık ve yabancı düşmanlığının tanımı yapılırken o tarihe kadar olan birikime atıfta bulunmak için bu genel ifade tercih edilmiş olsa gerektir.

(c) paragrafında söz konusu edilen Londra Anlaşması ise Nürnberg Mahkemesi'nin kurulmasıyla ilgili belgedir. Dolayısıyla bu paragrafta cezalandırılması istenen eylem, vuku bulduğu Nürnberg'ce mahkeme kararına bağlanmış olan Yahudi Soykırımı Suçu (holocaust)'dur.

Bu konuda ikinci gelişme 1998 yılında kaydedilmiştir. 21 Aralık 1998 tarihinde AB Konseyi, Avrupa Konseyi ile bir Anlaşma imzalayarak Avrupa Konseyi ve AB arasında işbirliği yapılmasına karar vermiştir. Bu Anlaşma ile Irkçılığı ve Yabancı Düşmanlığımı İzleme Merkezi adıyla bir kurum oluşturulması öngörülmektedir. Bu merkez Viyana'da kurulmuş olup halen faaliyettedir ve kendisine iletilen ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile ilgili bilgileri toplamakta ve bu konuları izlemektedir. Merkez, bu bilgilere dayanarak ırkçılık ve yabancı düşmanlığının boyutları ve nedenleri ile sonuçları hakkında değerlendirmeler yapmaktadır. Görüldüğü üzere çalışmaların bu aşamasında soykırımı inkâr konusu gündemde değildir.

İrkçılık ve yabancı düşmanlığı konusunda bir sonraki adım 2002 yılında atılmıştır. AB Komisyonu 26 Mart 2002 tarihinde AB Konseyine bir Çerçeve Kararı tasarısı

sunmuştur.⁶ Bu tasarıda cezalandırılması istenen suçlar arasında makalemizi ilgilendirenler, tasarının 2. maddesinin (c) ve (d) paragraflarında yer almaktadır. Söz konusu paragraflar şöyledir:

Madde 2:

- c) *Uluslararası Ceza Mahkemesi Statüsünün 6, 7 ve 8. maddelerinde tanımlanan soykırımı, insanlığa karşı suçları, savaş suçlarını, ırkçı ve yabancı düşmanlığını hedefleyen biçimde açıkça övmek;*
- d) *8 Nisan 1945 tarihli Londra Anlaşmasına Ek Uluslararası Askeri Mahkeme Kurulması Hakkındaki Şart'ın 6 maddesinde belirtilen suçları, kamu barışını bozacak biçimde açıkça övmek veya önemsememek.*

Görüldüğü üzere soykırım kelimesi bu aşamada metne girmektedir. Bu tasarıdaki hükümler ile daha sonra Konsey tarafından geliştirilen hükümler arasındaki önemli farklardan biri şudur: Komisyon tasarısı, 2 (c) maddesinde belirtilen suçları açıkça övmeyi cezalandırmak için, bu eylemin “ırkçı ve yabancı düşmanlığını hedefleyen biçimde” yapılmış olması koşulunu aramaktadır. Aynı şekilde 2 (d) maddesindeki suçları veya önemsememeyi cezalandırmak için de, bu fiilin “kamu barışını bozacak biçimde” işlenmiş olması koşulunu aramaktadır. Aşağıda Konsey tarafından kabul edilen Çerçeve Tasarısı'nı incelerken de göreceğimiz üzere, o nihai metinde, suçun hangi tarzda işlenmesi halinde cezalandırılacağı konusunda farklı bir yaklaşım sergilenmektedir. Konsey tasarısında “kamu barışını bozmak” veya “yabancı düşmanlığını hedeflemek” ölçütü yerine, “yabancı düşmanlığından, ırkçılıktan veya soykırımdan zarar görmüş olan şahsa yahut gruba karşı kini veya şiddeti tahrik edecek şekilde” işlenmiş olması, cezalandırmanın ön koşulu haline getirilmiştir.

AB Konseyi, Komisyon'dan gelen bu tasarıyı aldıktan sonra kendi metnini geliştirmiş ve ondan sonraki çalışmalar Konseyin metni üzerinden devam etmiştir. Türkiye'nin bu başlangıç aşamasında söz konusu hazırlıklardan haberdar olup olmadığını bilmiyorum. Ancak haberdar olsa idi gerekli girişimleri muhtemelen daha o tarihte yapmaya başlardı. 2002 yılında, İtalya'nın bu konuda bazı çekinceleri olduğu için Çerçeve Kararı ile ilgili çalışmaların bir süre askıya alındığı anlaşılmaktadır. 2007 yılında konu tekrar canlanmıştır.

Başlangıçta, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile savaşmak gibi halisane niyetlerle hazırlanan bu Çerçeve Kararı, sonradan, bir AB üyesi ülkenin metne eklettirdiği bir hükümle, çelişkili sonuçlar doğuracak bir metin haline dönüşmüştür. Hatta eklenen bu yeni hüküm nedeniyle Çerçeve Kararı, ırkçılığı ve yabancı düşmanlığını azaltmak

⁶ Tasarının tam metnine “ec.europa.eu/justice/doc_centre/.../doc_rights_discrim_en.htm” sitesinde “EU Council Framework Decision of 26/03/2002 on Racism and Xenophobia” adresiyle ulaşılabilir.

yerine belki de aksine onu arttıracak sonuçlar doğurabilecektir. Bu ihtimal hakkındaki değerlendirmemi makalemin sonunda sunacağım.

3.2. Çerçeve Kararının Hukuki Dayanağı Sağlam mıdır?

Çerçeve Kararı'nın içinde yer alan hükümlerin tartışmasına geçmeden önce bir usul konusuna değinmekte yarar vardır. Acaba, AB Konseyi'nin böyle bir Çerçeve Kararı kabul etmeye yetkisi var mıdır?

AB Komisyonu'nun, soykırımı inkâr suçunu konu alan bir Çerçeve Kararı çıkarmaya yetkisi olup olmadığı ise tartışmaya açıktır.

Konsey'in bir Çerçeve Kararı'nı kabul etmesine yetki verebilecek olan kaynak olarak iki metin akla gelmektedir: Avrupa Birliği Andlaşması (Treaty on European Union, AB Andlaşması) ve Avrupa Birliğinin İşleyişi Hakkındaki Andlaşma (Treaty on the Functioning of the European Union, AB'nin İşleyişi Hakkındaki Andlaşma). Bu iki andlaşma bir araya gelince ona Avrupa Anayasası adı da verilmektedir. Çerçeve kararı çıkarma konusu AB Andlaşması'nın 34.

maddesinde söz konusu ediliyordu. Söz konusu madde şöyle idi:

Madde 34:

2. *Konsey, bu başlık altında zikredilen uygun şekil ve yöntemleri kullanmak suretiyle (Avrupa) Birliği(ni)n hedeflerine ulaşmaya katkısı olabilecek önlemleri alacak ve işbirliğini geliştirecektir. Konsey, bu amaçla, herhangi bir üye devletin veya Komisyonunu inisiyatifi ile;*
- b) *üye ülkelerin yasa ve tüzüklerini birbirlerine yaklaştırmak amacıyla Çerçeve Kararları kabul edebilir.*

Bu madde, Lizbon Andlaşması ile yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak, Lizbon Andlaşması yürürlüğe girmeden çıkarılmış olan çerçeve kararları yürürlükte kalacaklardır. Lizbon Andlaşması 1 Aralık 2009 tarihinde, makalemizin konusunu teşkil eden Çerçeve Kararı ise 6 Aralık 2008 de yürürlüğe girmiştir. Bu nedenle Çerçeve Kararı'nın yürürlükte olmasıyla ilgili bir tartışma yoktur. Bununla birlikte AB Komisyonu'nun, soykırımı inkâr suçunu konu alan bir Çerçeve Kararı çıkarmaya yetkisi olup olmadığı ise tartışmaya açıktır. Başka bir deyişle 34. madde kaldırılmamış olsaydı dahi, Konsey, o maddeye dayanarak soykırımı inkâr suçunu konu alan bir Çerçeve Kararı kabul edebilir miydi?

İrkçılığa ve yabancı düşmanlığına atıfta bulunan ibareler şimdi yürürlükten kalkmış bulunan AB Andlaşması'nın 29. maddesinde yer alıyordu. Bu nedenle Konseyin, bu Çerçeve Kararı'nı çıkarırken yetkisini olsa olsa bu maddelerden almış olabileceğini varsaymak durumundayız. 29. maddede “ırkçılık!” ve “yabancı düşmanlığı” açıkça zikredildiğine göre Konsey'in bu konuda Çerçeve Kararı çıkarma yetkisi bulunduğu sonucuna varabiliriz. Nitekim Konsey de bu yetkiye dayanarak yola çıkmıştı. Fakat yarı yolda, bu Çerçeve Kararı'na “soykırımı inkâr suçu” gibi, anayasal belgelerde yer almayan bir kavram da sokulunca durum değişmiştir. Bu durumda Çerçeve Kararı'nın tamamının mı geçersiz hale geldiği yoksa sadece o Çerçeve Kararı'nda soykırımı inkâr suçunun yer almasının mı geçersiz hale geldiği hususu yargının karar verebileceği bir konudur.

Burada şöyle bir soru akla gelebilir: Konsey'e böyle bir yetkinin verilmiş olduğunun anayasal metinlerde açıkça belirtilmesi bir zorunluluk mudur? Bu soruya cevap vermek için Konsey'e bu yetkiyi veren maddelerin içeriğini incelemek yararlı olacaktır.

Lizbon Andlaşması, AB Andlaşması'nın 34. maddesini yürürlükten kaldırdıktan başka, konumuzla yakından ilgili iki maddeyi de başka maddelere dağıtmıştır. Bunlardan 29. madde AB'nin İşleyişi Hakkında Andlaşma'nın 67 maddesine derc edilmiş; 31. madde ise yine aynı Andlaşma'nın 82, 83 ve 85. maddelerine dağıtılmıştır. Zikrettiğim bu maddeler birlikte mütalaa edildiği zaman bu konuda bir kanaat edinmek mümkündür. Söz konusu maddelerin konumuzu ilgilendiren bölümleri şöyledir:

Madde 67:

Paragraf 3

Avrupa Birliği suçu, ırkçılığı ve yabancı düşmanlığını önlemek ve bunlarla mücadele etmek için gerekli önlemleri almak suretiyle ve gerek polis ve adalet makamları gerekse diğer makamlarla eşgüdüm ve işbirliği önlemleri almak suretiyle ve gerekirse ceza yasalarının birbirlerine yaklaştırılması suretiyle yüksek düzeyde güvenlik sağlamaya çalışacaktır.

Madde 83:

- 1. Avrupa Parlamentosu ve Konsey, olağan yasama yöntemi uyarınca, mahiyeti ve etkileri nedeniyle sınır ötesi boyutları olan veya birlikte mücadele edilmesi gereken özellikle ağır suçlar konusunda suçların ve yaptırımların tanımı ile ilgili asgari kuralları koyabilirler.*

Bu suçlar şunlardır: terör, insan ticareti, kadınların ve çocukların cinsel amaçlı olarak kötüye kullanılması, yasadışı uyuşturucu ticareti, yasadışı silah ticareti, para aklama, yolsuzluk, ödeme yöntemlerinde sahtecilik, bilgisayar suçları ve organize suç.

Anayasal metinler hangi alanlarda birlikte hareket edilmesi gerektiğini belirlerken, bu kapsama girecek suçları oldukça ayrıntılı biçimde saydığı halde, soykırımı inkâr suçunu bunlar arasında saymamıştır. Yasa koyucunun (yani Anayasayı yapanların) Konsey'e soykırımı inkâr suçu konusunda da Çerçeve Kararı çıkarma yetkisi vermek gibi bir niyetleri olsa idi, bu hususu anayasal metinlere de yansıtırlardı. Yansıtmadıklarına göre yasa koyucunun böyle bir niyetinin bulunmadığını farz etmemiz daha makul görünüyor. Aksi takdirde “nullum crimen sine lege” (kanunsuz suç olmaz) ve “nulla poena sine lege” (kanunsuz ceza olmaz) kuralları çiğnenmiş olur. Ceza hukukunun bu iki temel kuralı aslında suç ve ceza ile ilgilidir ve bir eylemin cezalandırılabilmesi için hem o eylemin suç olduğunun, hem de o suça ne kadar ceza verilmesi gerektiğinin belirlenmesine işaret etmektedir. Fakat aynı derece önemli bir şart da o yasayı çıkaran şahıs veya kurumun o yasayı çıkarmaya yetkili kılınmış olmasıdır. Bir hukuk devletinde, usulüne göre yetkilendirilmemiş şahıs veya kurumların yasa çıkarmaları düşünülemez. Başka bir deyişle, soykırımı inkâr suçunun Çerçeve Kararı'na dercedilmiş olması, yasadan kaynaklanmayan bir yetkiyle gerçekleşmiştir. Bu da kanaatimizce Çerçeve Kararı'nı geçersiz hale getirmiştir.

Tartıştığımız konunun hukuki sonucunu değiştirebilecek bir unsur olmamakla birlikte yukarıdaki metinde bir başka husus daha dikkat çekmektedir. Yukarıda 83. maddedeki altı çizilmiş ibareden de görüleceği üzere Lizbon Andlaşması, bu konularda Çerçeve Kararı çıkarma yetkisini Komisyonun elinden almıştır. Komisyonun, bu konulardaki yasama yetkisini, bundan böyle ancak “olağan yasama yöntemiyle (yani “Direktif” (Directive) veya “Tüzük (Regulation) çıkarmak suretiyle)” sürdürmesi gerekecektir.

3.4 Çerçeve Kararının İçeriği

Buraya kadar belirttiğimiz hususlar AB Konseyi'nin Çerçeve Kararı'na, soykırımı inkâr suçunu dahil etmesinin yasal dayanağı bulunup bulunmadığı ile ilgilidir ve bu açıklamalar Konsey'in böyle bir yetkisi bulunmadığını ortaya koymaktadır. Şimdi ise, bir ülkede soykırım yapıp yapılmadığını belirleme konusunda ulusal mahkemelerin yetkili kılınıp kılınamayacağı hususunu inceleyeceğiz.

Çerçeve Kararı'nın 1. maddesi “İrkçilik ve Yabancı Düşmanlığını ilgilendiren Suçlar” başlığını taşımaktadır. Maddenin birinci paragrafında da hangi eylemlerin cezayı gerektiren suçlar olduğu belirtilmektedir. Söz konusu madde şöyledir:

Madde 1:

1. Her üye devlet aşağıdaki kasdi suçların cezalandırılmasını güvence altına almak için gereken önlemleri alacaktır:
 - a) Bir grup şahsa veya böyle bir gruba mensup bir kişiye karşı, ırkı, rengi, dini veya herhangi bir ırka, milliyete veya aileye mensup olması nedeniyle şiddet veya nefreti açıkça teşvik etmek;
 - b) (a) bendinde belirtilen bir suçu broşür, resim veya başka malzemeleri herkese yaymak veya dağıtmak suretiyle işlemek;
 - c) Irk, renk, din, soy veya ulusal ya da etnik kökeninden ötürü bir grup insan veya böyle bir grubun bir mensubuna karşı işlenmiş olan soykırımı, insanlığa karşı suçları ve Uluslararası Ceza Mahkemesi Statüsü'nün 6, 7 ve 8. maddelerinde tanımlanan savaş suçlarını, böyle bir gruba veya grubun bir mensubuna karşı şiddet veya kını teşvik edecek biçimde açıkça övmek, inkâr etmek veya kabaca önemsememek;
 - d) Irk, renk, din soy veya ulusal ya da etnik kökeninden ötürü bir grup insan veya böyle bir grubun bir mensubuna karşı işlenmiş olan Uluslararası Askeri Ceza Mahkemesini kuran 8 Ağustos 1945 tarihli Londra Anlaşmasına ek Şart'ın 6. maddesinde tanımlanan suçları, böyle bir gruba veya grubun bir mensubuna karşı şiddet veya kını teşvik edecek biçimde açıkça övmek, inkâr etmek veya kabaca önemsememek.
2. Üye devletler, 1. madde çerçevesinde bir eylemi cezalandırırken, bu eylemi sadece kamu düzenini bozan bir eylem olarak veya sadece tehdit edici, kötü niyetli yahut aşağılayıcı bir eylem olarak mütalaa etmekte serbesttirler.
3. Birinci bendde dine yapılan atf, bir grup insan veya böyle bir grubun bir mensubuna karşı farklı ırk, renk, soy, ulusal veya etnik kökenleri bahane edilerek yapılacak eylemleri kapsamak amacıyla yapılmıştır.
4. Herhangi bir üye ülke, bu Çerçeve Kararı'nı kabul ederken veya daha sonra yapacağı bir beyanla, yukarıda 1(c) veya 1(d) bentlerinde belirtilen suçların inkârını veya kaba biçimde önemsememek eylemini, ancak, bu bentlerde belirtilen suçların ya o üye ülkenin mahkemesince ve/veya uluslararası bir mahkemece yahut da sadece uluslararası bir mahkemece

verilmiş kesin bir kararın mevcut olması halinde, cezalandırılması gereken bir suç haline dönüştüreceğini belirtebilir.⁷

Yukarıdaki (c) bendi ile “soykırımı inkâr etme” de, cezalandırılması gereken suçlar arasına alınmış olmaktadır. Soykırım olduğu uluslararası bir mahkeme kararlarıyla da kanıtlanmış olayların inkârının cezalandırılmasını saygıyla ve takdirle karşılamak gerekir. Nitekim Batı’da bazı ülkeler bu eylemi cezalandıran yasalar da çıkarmaya başlamışlardır. Türkiye’nin de bu teşebbüsleri destekleyeceğinden şüphe etmemek gerekir.

Soykırım olduğu uluslararası bir mahkeme kararlarıyla da kanıtlanmış olayların inkârının cezalandırılmasını saygıyla ve takdirle karşılamak gerekir.

Bu makalede, soykırımı inkâr etmenin cezalandırılmasının doğru olup olmadığı tartışılacak değildir. Tartışılacak husus, soykırım olup olmadığı belli olmayan bir olayın inkâr edilmesi halinde ne olacağıdır.

Türkiye açısından sıkıntı yaratabilecek olan sorun 1. maddenin 4. paragrafında yer alan hükümden kaynaklanmaktadır. Anılan paragrafta sıkıntı yaratan hüküm altı çizilmiş olan ibaredir. Metnin İngilizce versiyonunda “only” kelimesinin iki kez kullanılmış olmasının yarattığı cümle düşüklüğü,

bu ibarenin metne sonradan eklenmiş olabileceği ihtimalini güçlendirmektedir.

Bu bentte yer alan hükümler, üye devletlere şu iki şıktan birini seçme hakkı vermektedir:

- Herhangi bir eylemin ancak yetkili bir uluslararası mahkeme tarafından soykırım olarak nitelenmiş olması halinde, bu eylemi inkâr eden şahısları cezalandırmak; veya
- Herhangi bir eylemin yetkili bir ulusal ve/veya uluslararası mahkeme tarafından soykırım olarak nitelenmiş olması halinde de, bu eylemi inkâr eden şahısları cezalandırmak.

Çerçeve Kararı’nda yer alan bu seçme hakkına göre, herhangi bir ülke Karar’ı kabul ederken bir beyanda bulunarak, eğer kendi ulusal mahkemesi 1. maddenin 1 (c) paragrafında kayıtlı soykırım suçunun işlenmiş olduğuna karar verirse, söz konusu soykırımı inkâr edenleri cezalandıracak kanunları çıkaracağını belirtebilir. Bunu

⁷ Any Member State may, at the time of the adoption of this Framework Decision by the Council, make a statement that it will make punishable denying or grossly trivializing the crimes referred to in paragraph 1 (c) and/ or (d), only if the crimes referred to in these paragraphs have been established by a final decision of a national court of this Member State and /or an international court or by a final decision of an international court only.

belirttikten sonra da, o yasaları çıkarmak, söz konusu ülkenin ahdi yükümlülüğü haline gelmektedir. Zaten Çerçeve Kararı'nın 10. maddesi üye ülkelerin bu yükümlülüğünü bir takvime de bağlamıştır. Söz konusu madde şöyledir:

Madde 10:

1. Üye ülkeler bu Çerçeve Kararı'nın hükümlerine uymak için gerekli önlemleri 28 Kasım 2010 tarihine kadar alacaklardır.
2. Üye ülkeler, aynı tarihe kadar Konsey Sekreteryası'na ve Komisyon'a bu Çerçeve Kararı ile kendilerine yüklenen yükümlülüklerin ulusal yasalara aktarılmış olduğunu gösteren metinleri göndereceklerdir. Bu bilgiler kullanılmak suretiyle Konsey tarafından hazırlanacak bir rapora ve Komisyon tarafından kaleme alınacak bir rapora dayanarak 28 Kasım 2013 tarihinde üye ülkelerin bu Çerçeve Kararı'nın hükümlerine ne ölçüde uydıkları değerlendirilecektir.

Yukarıdaki açıklamalardan da görüleceği üzere, soykırımın belirlenmesi konusunda ulusal mahkemelerin de yetkilendirilebileceği fikri, ne AB Komisyonunun 1996 yılında kabul ettiği Ortak Eylem kararında, ne de AB Komisyonu tarafından hazırlanan ilk Çerçeve Kararı tasarısında yoktu. Bu hükmün metinlere çalışmaların Konsey aşamasında girdiği anlaşılmaktadır.

Çerçeve Kararı, içerdiği hükümleri ihlal edenlere verilecek cezayı da ülkelerin tercihine bırakmamış, bu konuda bir yeknesaklık öngörmüştür. Verilecek ceza Çerçeve Kararı'nın 3. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu madde şöyledir:

Madde 3:

1. Her üye ülke 1 ve 2. maddelerde belirtilen davranışların etkili, orantılı ve caydırıcı cezai yaptırımlara tabi tutulması için gerekli önlemleri alacaktır.
2. Her üye ülke 1. maddede belirtilen davranışın 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılması için gerekli önlemleri alacaktır.

Çerçeve Kararı 1. maddede sayılan suçları işleyenleri cezalandırmakla kalmamış, 2. maddede yer alan hükümlerle, bu suçların işlenmesini teşvik edenlerin ve ona yardımcı olanların cezalandırılmalarını da öngörmüştür.

Çerçeve Kararı'nın 5. maddesine göre, 1. maddede belirtilen suçları işleyen şahıs bir tüzel kişiliğin mensubu ise o tüzel kişilik de cezalandırılabilir. Bu suç, tüzel

kişiliğin yöneticisinin gerekli denetimi ve gözetimi yapmamasından kaynaklanmışsa ve suçun işlenmesi tüzel kişiliğe bir yarar sağlıyorsa o tüzel kişiliğin yöneticisi de cezalandırılabilir.

3.5. “İnkâr Etmek ve Önemsememek” ile “Övmek” Arasındaki Fark

Çerçeve Kararı'nın 1. maddesinde dikkat çekici bir başka husus da 4. paragrafta yer almaktadır. Maddenin 1. paragrafının (c) ve (d) bendlerinde, belirtilen suçları “övmek, inkâr etmek ve önemsememek”, cezalandırılması gereken birer eylem olarak tanımlandığı halde, maddenin 4. paragrafında farklı bir yaklaşım sergilenmektedir. Bu paragrafta, “övmek” kelimesi yer almamaktadır. Bu farklı ifadenin uygulamaya yansımaları şöyle olacaktır. 1. paragrafın (c) ve (d) bendlerine göre, maddede sayılan suçları övmek de, inkâr etmek de, önemsememek de suç sayılacaktır. Fakat uluslararası yahut ulusal bir mahkeme örneğin soykırım suçunun işlenmiş olduğuna dair bir karar

verirse, üye devletler bu suçu öven bir şahsı cezalandırmayacaklardır. Çünkü “övmek” fiili bu paragrafta yer almamaktadır. Buna mukabil soykırım suçunu sadece inkâr etmekle veya önemsememekle yetineni ise cezalandıracaklardır. Bunun yanlışlıkla mı böyle yazıldığı anlaşılıyor. Soykırımı övmenin onu inkâr etmekten daha ağır bir suç olduğu kuşkusuzdur. Örneğin, “Ben Ruanda’da soykırım yapıldığı kanısında değilim” diyerek Ruanda soykırımını inkar eden bir şahıs 1–3 yıl hapis cezasına çaptırılacak; buna mukabil, “Ruanda’da iyi ki soykırım yaptılar” diyerek soykırımı öven şahıs cezalandırılmayacaktır.

1. maddenin 4. paragrafındaki başka bir hususa yukarıda değinmiştim. İngilizce metinde “only” kelimesinin bir cümlede iki kez kullanılmasından doğan cümle düşüklüğü de bu paragrafta yer alıyordu. Bu iki husus üst üste geldiği zaman, bu paragrafın yazılmasının bazı zorlamaların ürünü olduğu yolundaki kuşku daha fazla artıyor.

3.6 Çerçeve Kararı'nın Eleştirisi

Çerçeve Kararı böyle bir hüküm getirmekle AB ülkelerine, uluslararası hukukun tanımadığı bir yetkiyi vermiş olmaktadır. Çünkü tüm AB ülkeleri Soykırım Sözleşmesi'ne taraftır ve bu Çerçeve Kararı'yla, söz konusu Sözleşme'yi ihlal etmiş duruma düşmektedirler.

17 Şubat 2011 tarihinde Avrupa Parlamentosu'nun Dışişleri Komisyonu'nda kabul edilen Türkiye İlerleme Raporu'nda bu görüşümüzü teyit eden bir paragraf yer almaktadır. Bu paragraf AB üyesi ülkelerin taraf oldukları uluslararası sözleşmelerin AB müktesebatı haline dönüştüğüne işaret etmektedir. Söz konusu 45. paragraf şöyledir:

“(Avrupa Parlamentosu) Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesinin 27 AB üyesi ülke tarafından, AB tarafından ve AB'ye aday öteki ülkeler tarafından imzalanmış olduğunu ve söz konusu Sözleşmenin AB müktesebatının parçası haline dönüşmüş bulunduğunu belirtir ve Türk hükümetini de gecikmeksizin Sözleşmeyi imzalamaya davet eder”.

Bu metinden de anlaşılmaktadır ki, BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne tüm AB ülkeleri taraf olduğu zaman, söz konusu Sözleşme AB müktesebatı haline dönüşmektedir. Soykırım Sözleşmesi de, tıpkı Deniz Hukuku Sözleşmesi gibi, tüm üye ülkelerin taraf olduğu bir sözleşmedir ve o sözleşmenin de AB müktesebatı haline dönüşmüş olduğunu kabul etmek gerekir. Eğer Soykırım Sözleşmesi AB müktesebatının bir parçası ise, bir eylemin soykırım olup olmadığını belirlemeye yetkili makâmın münhasıran uluslararası bir mahkeme olması gerektiği yolundaki Soykırım Sözleşmesi hükmünün de, AB müktesebatının bir parçası olması ve bu hükmün her üye ülke için bağlayıcı olması gerekir. AB ülkelerinin, Soykırım Sözleşmesi ile yükledikleri taahhütleri bir yana bırakarak, bir eylemin soykırım olup olmadığına karar verebilecek kurumlar arasına, kendi ulusal mahkemelerini de eklemelerinin, AB'de sık sık ileri sürülen hukukun üstünlüğü kuralına uygun olduğunu savunmak inandırıcı değildir.

AB'nin BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'nden kaynaklanan yüklenimlerini bir türlü, Soykırım Sözleşmesinden kaynaklanan yükümlülüklerini başka türlü değerlendirmesi bir çifte standart olarak görünmektedir.

Nitekim Fransa, Çerçeve Kararı'na eklenen bu hükmün yanlış olduğu sonucuna varmış olsa gerek ki Kararı kabul ederken yaptığı beyanla, soykırım suçunun belirlenmesi konusunda kendi mahkemelerini yetkili kılmaktan sarfınazar etmiş ve ancak bu alanda yetkili uluslararası bir mahkemenin salâhiyetli olacağını teslim etmiştir. Böylelikle Fransa, ancak yetkili bir uluslararası mahkeme soykırım suçunun işlenmiş olduğuna karar vermiş ise o spesifik soykırımın inkârını cezalandıracağını söylemiş olmaktadır.

Böylelikle Çerçeve Kararı hem AB anayasal metinlerinin bu konuda Konseyi yetkilendirmemiş olması nedeniyle şekil bakımından, hem de içeriğinin AB üyelerinin daha önce taraf oldukları Soykırım Sözleşmesi'ne aykırı olması nedeniyle esastan AB kurallarına aykırı görünmektedir.

4. AB'nin Çerçeve Kararına Bakışı

4.1. Karma Parlamento Komisyonu ve Çerçeve Kararı

Türkiye, Çerçeve Kararında kendisini sıkıntıya sokan hususları bertaraf etmek için gösterdiği çabaları Türk Parlamentosu ile Avrupa Parlamentosu'nun ortak bir organı olan Karma Parlamento Komisyonu'na (KPK) da taşımıştır. Avrupa Parlamentosu'ndaki hava hakkında bir fikir verebileceği düşüncesiyle oradaki gelişmeleri de özetlemek yararlı olabilir.

Çerçeve Kararı ile ilgili çalışmaların yeniden canlandığı 2007 yılında KPK'nın Türk kanadı da konuyla ilgilenmeye başlamıştır. O tarihlerde eş-başkanlığını yürüttüğüm KPK'da şöyle bir karar alınmıştı: KPK'nın her iki kanadından birer temsilci bir araya gelerek bu konuyu kendi aralarında görüşerek KPK Genel Kuruluna bir rapor sunacaktı. Türk kanadı, bu alanda titiz çalışmaları olan İstanbul Milletvekili emekli Büyükelçi Dr. Şükrü Elekdağ'ı, Avrupa Parlamentosu kanadı da Bayan Arlene McCarty'yi görevlendirdi.

KPK'da yapmak istediğimiz şey basitti. Yukarıda açıklandığı üzere Çerçeve Kararı, uygulamada, üye ülkelere iki seçenek sunuyordu: Birinci seçenek bir eylemin soykırım olarak nitelendirilmesi yetkisini münhasıran uluslararası mahkemelere tanıyordu. İkincisi ise, yetkili bir uluslararası mahkeme yanında, aynı yetkinin ulusal mahkemelere de verilmesi idi. Türkiye, Karar'ın içinde öngörülmüş olan bir tercih mekanizmasını işleterek, birinci seçeneği benimseyen ülkelerin sayısını arttırmak istiyordu.

Fransa, birinci seçeneği benimseyeceğini önceden ilan etmişti. Bu durumda yapılacak şey basitti ve KPK'da alınacak bir kararla üye ülkeleri, Fransa örneğinden esinlenerek, ikinci seçeneği benimsemeye davet etmekten ibaretti. Sayın Elekdağ ve Bayan McCarty bu amaçla bir karar tasarısı da hazırladılar. AB çarklarının içine girince, bu basit karar, oradaki teamüle uyararak, 4 dibace paragrafı, 16 hatırlatma paragrafı ve 7 işlem paragrafından oluşan bir Tavsiye kararı (Recommendation) haline dönüştü. Metnin genişlemesi konuyu sulandırmak isteyenlere geniş imkânlar sunuyordu. Nitekim karar tasarısının çeşitli maddelerinin değiştirilmesi için 46 değişiklik önergesi verildi. Bunlardan 39 u, KPK'nın Avrupa Parlamentosu kanadındaki Yunan veya Kıbrıs Rum milletvekilleri tarafından verilmişti (KPK'nın Avrupa Parlamentosu kanadındaki 24 üyeden 6 sı Yunanistanlı ve Kıbrıslı Rum'dur. Rum ve Yunan milletvekilleri KPK'da ülkelerinin nüfuslarının AB nüfusuna oranının çok üstünde bir sayı ile temsil edilmektedirler. AB nüfusunun sadece % 3 ünü teşkil eden Yunanistan'ın ve GKRY'nin milletvekilleri, KPK'nın Avrupa Parlamentosu kanadındaki üye sayısının % 25 ini teşkil eder duruma gelmiştir).

21–22 Şubat 2011 tarihlerinde Hatay'da yapılan KPK toplantısında konu o kadar sulandırıldı ki Türkiye, kendi sunduğu teklifi geri çekmek zorunda kaldı. Böylelikle, soykırımı belirleyecek mahkeme konusunda Fransa'nın kabul ettiği ölçüden öteki AB ülkelerinin de esinlenmesini telkin eden kararın kabul edilmesi engellenmiş oldu.

4. 2. AB Yetkililerinin Bakış Açısı

Çerçeve Kararı'nın, Soykırım Sözleşmesi hükümlerini ihlal etmekte olduğu hususunu Avrupa Birliği'nin çeşitli kurumlarındaki yetkililerle ve özellikle Avrupa Parlamentosu üyeleriyle birçok kez tartıştım. Bu yetkililerden bazıları şöyle bir muhakeme tarzı ileri sürmektedirler:

“Çerçeve Kararı, Soykırım Sözleşmesine aykırı değildir. Çünkü Soykırım Sözleşmesi, 2. maddesinde tanımlanan soykırımın önlenmesini ve cezalandırılmasını öngörmektedir. Sözleşme daha ileri gidip, kendisinin soykırım olarak tanımlamadığı eylemlerin cezalandırılmasını engellemiyor”.

Bir konuda uluslararası bir sözleşme imzalanması ihtiyacı, benzer suçlar için her ülkede benzer yaptırımlar getirilmesi gereğinden kaynaklanmaktadır.

Muhataplarım bu yaklaşım tarzlarıyla, Soykırım Sözleşmesi tarafından yetkilendirilmemiş bir mahkeme tarafından soykırım olarak tanımlanmış bir eylemin inkâr edilmesi halinde, Çerçeve Kararı'nın o inkârı cezalandırabileceğine yeşil ışık yakmaktadır. Bu muhakeme tarzı, özellikle ceza hukuku ile ilgili alanlarda uluslararası sözleşme imzalanmasını haklı gösteren gerekçeleri zayıflatmaktadır. Bir konuda uluslararası bir sözleşme imzalanması ihtiyacı, benzer suçlar için her ülkede benzer yaptırımlar getirilmesi gereğinden kaynaklanmaktadır. Aksi takdirde potansiyel suçlular, belli bir suçu işlemek için ülke seçme imkânları varsa, işleyecekleri suçun en az ceza ile cezalandırıldıkları ülkeye yöneleceklerdir.

Bu konuyu soykırım suçu açısından ve özellikle bir eylemi soykırım olarak nitelendirmeye yetkili mahkemenin hangi mahkeme olması gerektiği açısından incelersek şöyle bir durum ortaya çıkmaktadır: Ulusal mahkemeler bu konuda yetkili kılınırsa, bir ulusal mahkemenin soykırım olarak değerlendireceği bir eylemi, başka bir ülkenin ulusal mahkemesi soykırım olarak değerlendirmeyebilir. O zaman da her ülkenin farklı bir soykırım tanımı yapmasının yolu açılmış olur. Bunun doğal sonucu olarak da her ülke başka bir ülkenin yaptıklarını kendi ulusal mahkemelerinde soykırım olarak niteleyebilir ve böylelikle karşılıklı bir itham yarışı başlar. Bunun

uluslararası ilişkilere getireceği karmaşıklığı göz ardı edemeyiz. Esasen Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın 1948 yılında bir Soykırım Sözleşmesi kabul etmek suretiyle önlemek istediği durum da tam bu farklı uygulamalardır.

AB, nasıl, Çerçeve Kararı'nı çıkarmak suretiyle 27 ülke arasında yeknesak bir uygulama getirmenin yararına inanıyorsa, BM üyesi ülkeler de 1948 yılında, yeknesak bir uygulama getirmek istemişlerdi ve Soykırım Sözleşmesi'ni kabul etmişlerdi. Şimdi görülüyor ki 27 AB ülkesi bu üniversal uygulamadan koparak kendilerine özgü bir dizi kural getirmeyi tercih ediyorlar. AB bugün bunu yaparsa, yarın Arap Birliği'nin, ASEAN'ın ve İslam Konferansı Örgütü'nün de Çerçeve Kararı'ndaki yonteme benzer yöntemler benimsemelerini ve Avrupa ülkelerinin, sömürgelerinde yapmış oldukları icraatı soykırım olarak değerlendirme konusunda kendi ulusal mahkemelerini yetkili kılmalarını eleştirmek zor olacaktır.

4.3. Fransa'nın Soykırım Konusundaki Tutumu

Soykırım konusu Fransa'da ilgi çekici bir gelişme göstermiştir. 29 Ocak 2001 tarihinde 1915 olaylarını soykırım olarak niteleyen bir yasa Fransız Parlamentosu'nda kabul edilmiş, ancak yasada soykırımı reddetmeye karşı herhangi bir yaptırım getirilmemişti. Bu boşluğu doldurmak için 12 Ekim 2006 tarihinde Ulusal Meclis'te bir yasa kabul edilmiş, ancak söz konusu yasa Senato'da halen gündeme alınmamıştır. 15 Temmuz 2010 tarihinde de bu kez bir grup Sosyalist Partili senatör, Ermenilere soykırım uygulandığını inkâr edenler için cezai yaptırımlar öngören bir yasa teklifi sunmuşlar, fakat konu gündeme alınmamıştır.

Bu arada iki önemli gelişme kaydedilmiştir. Bunlardan biri 18 Kasım 2008 tarihinde Fransa Ulusal Meclisi Başkanı Bernard Accoyer başkanlığında kurulan bir komisyonun yayımlandığı rapordur.⁸ Bu raporda, parlamentoların tarih yazmaya kalkışmaları eleştirilmekte, tarihin, parlamentolar tarafından değil tarihçiler tarafından yazılması gerektiği belirtilmektedir. Dolayısıyla Ulusal Meclis Başkanı'nın bu görüşü geçerli kaldığı sürece Fransa'da soykırım konusunda parlamentonun bir karar almaması beklenir.

İkinci gelişme de Fransa'nın Çerçeve Kararı'ndaki seçenekler arasında soykırım konusunda uluslararası mahkemeleri yetkili gören şıkkı tercih ettiğini açıklamış olmasıdır. Bu durumda en azından Fransa'da Çerçeve Kararı'nın uygulanması açısından Türkiye'yi sıkıntıya sokacak bir gelişme olmayacağını ümit edebiliriz. Fransa'daki güçlü Ermeni lobisi herhalde konuyu kurcalamaya devam edecektir. Nitekim Accoyer Komisyonu raporuna rağmen, raporun yayınlanmasından yaklaşık

⁸ Rapora şu link'ten ulaşılabilir: <http://www.assemblee-nationale.fr/13/pdf/rap-info/i1262.pdf>

iki yıl sonra bir grup Fransız senatörü yukarıda değindiğimiz yasa tasarısını Senato'ya sunmuşlardır.

4.4 Belçika'nın Soykırım Konusundaki Tutumu

Belçika'da 2005 Mayıs ayında İnkârcılık Yasası'nın kapsamını 1915 olaylarını da içine alacak biçimde genişletilmesi için bir öneri sunulmuş, fakat öneri Haziran 2005 te reddedilmişti. Reddedilen tasarının Bakanlıklararası bir komisyon tarafından incelenmesi kararlaştırılmıştır. Komisyon bu konuyu o tarihten beri gündemine almamıştır.

Başka ülkelerde de Ermeni lobilerinin sürekli faaliyetleri devam etmektedir. 2015 yılına doğru bu faaliyetlerin artacağı kesin gibidir. Bir sonuç alıp alamayacakları o günkü koşullara bağlı olacaktır.

Bernard Lewis 1993 yılında verdiği bir mülakatta, Türklerin 1915 yılında soykırım suçu işlemiş oldukları yolundaki iddiayı "tarihin Ermeni versiyonu" olarak nitelemişti.

5. Soykırımı İnkâr ve İfade Özgürlüğü

Gerçi Çerçeve Kararı'nın 7. maddesinde, bu hükümlerin, Avrupa Anayasası'nda yer alan ifade özgürlüğü, basın ve medya özgürlüğü gibi temel hak ve hürriyetlere aykırı biçimde yorumlanamayacağı yolunda bir hüküm vardır. Ancak, AB ülkelerindeki bazı mahkemelerin bu konuda yasaları ve hakkaniyeti zorlayan kararlar alabildikleri bilinmektedir. Örneğin, Amerikalı tarihçi Bernard Lewis 1993 yılında verdiği bir mülakatta, Türklerin 1915 yılında soykırım suçu işlemiş oldukları yolundaki iddiayı "tarihin Ermeni versiyonu" olarak nitelemişti. Paris mahkemesi 1995 yılında aldığı bir kararla Lewis'in, bu beyanıyla, Ermeni Soykırımını inkâr suçu işlemiş olduğunu belirterek 1 (bir) Fransız Frangı tazminat ödemeye ve bu mahkeme kararının Le Monde gazetesinde yayınlanması için gerekli ilan ücretinin de Lewis'ten alınmasına karar vermiştir. Mahkeme bu kararında Lewis'in, dilediği kanata sahip olabileceğini; fakat "Ermeni Soykırımı için ciddi bir kanıtın mevcut olmadığı yolundaki beyanını ancak kendi tezine aykırı olan unsurları saklamak suretiyle ulaştığına; böylelikle bu kadar duyarlı bir konuda objektif ve basiretli davranma görevini yerine getirmemiş olduğuna" hükmetmiştir.

Benzer bir kararın Avrupa Birliği'ne üye olmayan bir ülkede, İsviçre'de, Doğu Perinçek hakkında alındığı da hatırlanacaktır.

Avrupa Birliği'nde böyle kararlar alabilen mahkemeler mevcut olduğuna göre gelecekte, bu makalenin konusunu teşkil eden Çerçeve Kararı uygulanmaya

başlayınca, yurttaşlarımızı ve soydaşlarımızı nasıl zor günlerin beklediği açıkça görülmektedir. Kaldı ki Paris Mahkemesi'nin aldığı bu karar, Fransa'nın kendi yasalarında Çerçeve Kararı'nın gerektirdiği değişiklikleri henüz yapmadan önceki bir tarihte alınmıştı. Çerçeve Kararı henüz Fransa'da yürürlüğe girmemişken bir Fransız mahkemesi Bernard Lewis'i inkâr suçu ile cezalandırabiliyorsa, soykırımı belirleme yetkisi uluslararası bir mahkemenin inhisarına bırakılsa dahi aynı Fransa'da başka bir mahkemenin Lewis kararına benzer bir karar almayacağına garanti yoktur.

6. Sonuç

Eğer akliselim ağır basmaz da bu Çerçeve Kararı'nın uygulanması basiretsiz yöneticilerin elinde kalırsa AB ülkelerinde yaşayan vatandaşlarımız ve soydaşlarımız hatta turizm veya başka amaçla AB ülkelerine gidecek vatandaşlarımız için büyük sıkıntılar ortaya çıkabilecektir.

Fakat asıl büyük tehlike bu Çerçeve Kararı'nın, hedeflenenin aksine, ırkçılık ve yabancı düşmanlığını önlemek değil onu teşvik etmek gibi bir ters sonuç vermesi ihtimalidir.

Örneğin 2,7 milyon Türk kökenli Almanın ve Türk vatandaşının yaşadığı Almanya'da bir Alman mahkemesinin, 1915 olaylarını soykırım olarak niteleyen bir karar aldığını varsayalım. Bu kadar büyük sayıda Türk kökenlinin yaşadığı bir ülkede, 1915 olaylarını soykırım olarak görmediğini söyleyebilecek bir şahsın çıkması hiç de şaşırtıcı olmaz. Böyle bir şahsın bu söyleminden ötürü cezaya çarptırılması halinde, toplumda Türklerle Almanlar arasında gereksiz bir gerginlik doğacağı kuşkusuzdur. Böyle bir gerginlik Almanya'da ırkçılık ve yabancı düşmanlığının artması için bir reçetedir.

Komisyon gerek 2002 yılında hazırladığı ilk tasarıda, gerekse kesinleşen Çerçeve Kararı metninde kamu düzenine ve kamu barışına ne kadar önem verdiğini bu hususu metne yansıtmak suretiyle ortaya koymuştu. Nitekim Tasarı'nın 2 (d) maddesinde inkâr suçunun "kamu düzenini bozacak biçimde" işlenmesi halinde, nihai metnin 1. maddesinin 2. paragrafında ise aynı suçun "kamu barışını bozacak biçimde" işlenmesi halinde cezalandırılacağı belirtilmektedir. Kamu barışının ve kamu düzeninin korunmasına bu kadar özen gösteren Konsey'in, bir ulusal mahkeme tarafından dünyanın başka bir ülkesinde vukua gelmiş ve ayrıntılarını bilmesi zor tarihi bir olayı soykırım olarak nitelemesi halinde onu inkâr eden bir şahsı cezalandırmasının kamu düzenini ve kamu barışını bozabileceğini öngörememiş olması bir eksikliktir.